

GOD JUL FRÅN MILJÖBYRÅN

Elda på rätt sätt:

1 Följ anvisningarna

Följ i första hand anvisningarna som hör till din egen eldstad, till exempel de detaljerade instruktioner som följer med om du köper en spiskassett.

2 Använd lagom torr ved

Alla bra brasor startar med lagom torr ved. Om veden är för fuktig brinner den dåligt, leder till utsläpp av skadliga föroreningar, skapar onödigt mycket aska och sotar igen din skorsten.

Om veden är för torr brinner den för fort och ger ifrån sig mindre värme. Veden ska ha en fukthalt på 15-18 procent för att brinna optimalt, vilket den får om du torkar den nyhuggna veden utomhus under tak i ett halvår till ett år.

De sista veckorna före eldning kan du förvara veden inomhus om du behöver få ner fukthalten ytterligare. Veden bör inte heller vara kall när du eldar den, så i synnerhet på vintern är det viktigt att ha den inomhus ett tag innan du tänder brasan.

Att elda med ved kan vara ett billigt och mysigt sätt att mota vinterkylan, men då gäller det att elda på rätt sätt. Med fel utrustning, fel teknik eller fel ved sprider din brasa skadliga luftföroreningar, illaluktande rök och sot snarare än behaglig värme. Faktum är att de flesta skadliga partiklar som finns i vår luft kommer från just småskalig vedeldning. Om du i stället eldar rätt kan du halvera dina utsläpp och spara både tid och pengar!

Hur vet du att veden är tillräckligt torr?

- Köp en elektronisk fuktmätare på en bygghandel och mät fukthalten i veden.
- Slå ihop två vedklabbar – om ljudet som uppstår är dämpat är veden för fuktig.

- Elda aldrig impregnerat trä eller annat avfall.
- Undvik att tända brasan med tidningspapper, det minskar lufttillförseln och fördröjer tändningen.

Varför tända brasan uppifrån?

Att tända brasan uppifrån kan innebära att det tar längre tid innan brasan tar sig, men den brinner jämnare och de gaser som bildas förbränns i stället för att släppas ut i luften. Det är därför bättre för miljön och plånboken att tända från toppen eftersom du får mer värme från varje vedträ.

3 Tänd i toppen

Börja med att lägga ett par större vedträn längst ner. Sedan korsstaplar du några lager finhuggen ved i ett ruttmönster med gott om luft mellan. Ovanpå den finhuggna veden placerar du någon form av tändmedel, till exempel flis, torra stickor, papper, näver eller braständare. Tänd sedan brasan uppifrån. Vid tändningen är det viktigt att ge brasan gott om luft tills den tagit sig.

4 Ge brasan lagom med luft

I takt med att brasan tar sig bör du gradvis minska lufttillförseln för att den inte ska brinna för kraftigt, eftersom detta leder till ökade utsläpp och större brandrisk. Justera lufttillförseln så att brasan brinner med livliga, klargula lågor som inte är för kraftfulla. Om du stryper lufttillförseln för mycket blir förbränningen för långsam, så kallad pyrelidning, vilket leder till större utsläpp och risk för att du får giftig kolmonoxid inne i huset.

Ser askan bra ut?

Du kan även se på askan om du eldar rätt. Om den är ljusgrå och flyktig har du haft tillräckligt bra fart på brasan.

Kontrollera röken

Förutom att titta på lågorna kan du även kontrollera hur röken ser ut för att få en uppfattning om du eldar på rätt sätt och med rätt ved.

En kall dag ska du bara se vit, kondenserad vattenånga komma ut ur skorstenen och under varma dagar ska röken i princip vara osynlig och du ska bara se värmedaller komma ur skorstenen.

Röken ska inte vara mörkgrå eller svart, det betyder att något är fel.

Elda rätt för...

...klimatet

Om du inte eldar rätt släpper du ut sot, det vill säga oförbrända kolpartiklar. Du bidrar då till att sot sprids ända till Arktisområdet, vilket i sin tur påskyndar issmältningen och klimatförändringen.

...hälsan

Vid ofullständig förbränning av veden ökar utsläppen av bensen, polycykliska aromatiska kolväten och små partiklar. De här utsläppen är cancerframkallande och utgör ett problem för främst barn, äldre och dem som lider av olika lufttrörs- och andningsbesvär. Största delen av de skadliga småpartiklar som finns i vår luft kommer från småskalig vedeldning.

...plånboken

Om du eldar på fel sätt omvandlas inte energin i veden till värme, utan oförbränd energi letar sig upp genom skorstenen i form av sot, kolväten och kolmonoxid. Även om ved är en relativt billig, förnyelsebar energiform är det viktigt att hushålla även med den här resursen. Att elda rätt innebär även att du inte behöver underhålla din eldstad lika mycket.

PSST!

Visst är mönstret på andra sidan fint? Så har vi gjort för att du ska kunna slå in en fin julklapp till någon i det här pappret och samtidigt sprida budskapet tillsammans med oss. God jul önskar Miljöbyrån!

5 Slut kretsloppet med askan

Vedeldning är en del av ett naturligt kretslopp. För att sluta kretsloppet kan du föra askan dit veden kom ifrån, det vill säga sprida ut den i skogen. Var noga med att askan är helt utbränd och sval när du sprider ut den.

Om du sprider ut den i trädgården – undvik att lägga den på mark där du odlar grönsaker eller andra livsmedel eftersom aska kan innehålla tungmetaller.

